

Nro 19.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Pünköst Havának 21 - dik napján
1793. esztendőben.*

Frantzia Ország.

Frantzia Ország mostani kétséges ki menetelű környülállásai között hasonló a' meg háborodott tengernek sűrű habjai között hánykódó hajóhoz, mellynek sem próbált kórmányos mestere, sem árbotz-fája, sem vas matskája nem lévén, közelebb vagyon a' mélységes vizeknek örvényeibe való el süllyedéshez, mint tsendes rév partra való juthatásához. Egész Frantzia országban anarchia, avagy, minden törvény és előjárók nélkül való függetlenség, a' N. Gyűlésben

T

szüntelen való villongás, Kis Britanniában és más tartományokban hazafiak között támadott háború, égy szóval, minden szögiben lyúkában ki beszélhetetlen zürzavar, nyomorúság, panasz, sirás, béketelenség, és nyúghatatlanság uralkodik. Az ottan uralkodó anarchiának mindennapi tanúbizonyságai azok a sok törvénytelenések, mellyek nemcsak Párisban, nem csak másutt, hanem még azok között is, a kik magokat törvény tévőknek, és nemzet képét viselőinek lenni tartják, gyakoroltatnak. A' N. Gyűlésben hasonlóság van, egy része így, más része másképen gondolkodik; az úgy nevezett Jakobinusok bizván tzimborás társaiknak, és a' Párisi kölségnek erejében mindent szabad tettések szerént mivelnek, nem a' nemzetnek boldogságát, hanem tulajdon hasznokat tették tselekedeteiknek tárgyáa, ezek azok a' gonosz hazafiak, a' kik valósággal végső veszedelembé ejtik ezt az ennekelötte virágzó birodalmat. Ezek azok az elztelen teremtések, a' kik meg nem gondolván, hogy egygy olly ropant alkotmánynak, mint a' minémü Frantzia ország, lehetetlen közönséges társaságnak lenni, és ha a' lenne is, lehetetlen volna annak sok ideig állandónak lenni, kiváltképen egygy olly nemzet között, a' melly természet szerént kevély, hajlandó az újításra, és sem isteni, sem emberi törvényt nem akar ismerni. Söt még ezek között is szakadás van; egygy jobb, másik bal részen, egygyik hegyen, másik völgyön valónak, és ki tudja még mitsodának lenni nem tatrya magát. A' mit az égygyik rész jónak itil, azt a' másik ártalmasnak lenni tartja, a' mit egygyik rész végez, a' másik el rontja, a' mit egygyik javasol, a' másik kárhoztattja, végtére addig villongának egymás közt, mig égygyik a' másikának üstökébe kap, és nevetségessékké teszik magokat a' N. Gyűlés ülésében meg jelentek előtt. Hogy a' hazafiak között valóságos háború támadott, annál bizonyosabb nintsen. Elegendő bizonyosságai ennek a' Contra-revolútionistáknak naponként

való öregbedése, az ellenek ki küldetett seregek, a' közöttök imitt amott történt véres tsaták, és egymás ellen gyakorlott kégyetlenségek, a' Contrarevolutionisták ellen fel állitatott mézárló szék, melly noha nem régiben állott lábra, még is már sok ártatlan hazafinak ki ontotta a' vérét. Szép szabattság, szép egyenlőség! Nemtsak az anya városban Párisban, hanem Tolusában és Marsie-liban is vagynak már illy emberi nemzetnek gyalázattyára ki gondoltatott itilő székek, még több is leszen, ha a' Frantzia pártos nemzetnek szájába vas zabolát nem vetnek az Európai fejedelmek. Nem a' meg világosodott 18-ik, hanem a' 10-dik és következő barbarus századokba illő dolgok ezek. — Hogyha a' Frantzia revolutió még egygy, vagy két elztendeig tart, a' mint nem régen azon revolutionale tribunálnak egygyik tagja meg jövendölte, nem 80 ezer, hanem két millió ember fog a' Guillotinra szententziáztatni (n).

Ez az átkozott itilő szék, az úgy nevezett *Aristocratáknak*, az az, király részéről valóknak és *Girondistáknak*, t. i. a' mérseklett gondolatú és indulatú hazafiaknak vesztegetésekre gondoltatott ki. Az alatt, hogy a' nemzetnek tsábító előjárói, hazájoknak *Solonnjai* 's *Lycurgusai* akarnak lenni, az alatt, hogy az emberiség ter-

T 2

(n) *Guilotinnak* neveztetik az az öldöklő alkotvány, mellyet egygy *Guilot* nevű orvos találta fel a' halálra sententziáztatnak életből való két végzésekre. Hasonló ez az alkotmány a' magyar falukon lévő deresekhez, mellybe bé tsukatván a' halálra sententiáztatnak a' feje, egygy felső részéről le eső pallos két felé vágja, 's feje az alkotvány eleibe tétetett dézsza viába esik.

mészeti juísainak nyomozásában török fejeiket; az alatt hogy tellyes és tökéletes szabadságot igirnek a' gondolkozásban, beszédben és irásban; az alatt ontatik ki sok jó és ártatlan hazafinak a' vére egygy 's két gondolatlanságból ejtett szótskáért. Ennek az emberiséggel égygyátallyában ellenkező itilő széknek leg első áldozattyává leve egygy Pictaviumi *Dumolans* nevű nemes ember, a' ki másokkal égygyütt hazájából ki költözött, de múlt elztendőben ismét oda vissza tért. Egygy szegény pattantyúsnak tsak azért kellett meg halni, mivel egygy kortsma házban azt mondotta, hogy a' meg öletett király ő néki mint granatérosnak jó fizetést adott, és hogy ő mostan is szeretne király alatt szolgálni. *Blanchelande* Feldmaresal Generál és a' Frantziákhoz tartozó Antilla szigeteknek fő kórmányozója azért veztette el a' fejét, mivel sz. Domonkos szigetében meg nem szenvedte a' Jakobinusokat (o). Eléggé mentette szegény magát, eléggé erősítette, hogy ő tökéletes baráttya a' szabattságnak és hazájának, hogy ő soha életében semmit nem mivelt a' nemzetnek kárára, bé nem vették a' vérszopó bírák mentségét, el küldötték a' más világra. Egygy 50 elztendős szakáts leány tsak azért tsukatott a' *Guilotinébe*, mivel gondolatlanságából olly szókat ejtett ki szájából, a' mellyből az a' következés húzatott ki, hogy ő is a' királynak és áristocratáknak baráttya. Épen a' napon, mellyen

(o) Jakobinusoknak neveztetnek Párisban azok a' királyi méltoságot rontó Frantziák, a' kik az úgy nevezett volt Jakobinus szerzeteseknek klastromában szoktak egymás közt gyüllést tartani, a' haza jelenvaló állapottyáról tanátskozni, jót 's rosszat végezni, ölni és eleveníteni s. a. t. Ezek rontották le az elsőbb constitutiót, ezek fosztották meg XVI Lajost életétől, ezek fogják végtére Frantzia országot el temetni.

halálra vitetett ez az ártatlan személy, t. i. Aprilisnek 15 napján foglalatoskodott a' N. Gyűlés az emberiség jussainak meg határozásában. A' Gyűlésnek égyik tagja *Mazuyer*, félbe szakasztván az arról való beszédet: *jól vagyon, úgymond, engedjünk másokat az ötet illető jussokban részesülni, ennek a' szent jusnak nevében szóllok, épen most akarják a' birák égy vén szakáts leány-nak fejét el üttetni néhány illetlen beszédeiért, kívánom, halasztafson halálos sententziájának végbe vitetése 24 óráig, vizsgáltafson meg ügye a' törvény tévő deputatio által.* Melly szavaira illyetén felelet adatott: *Már késő, el múlt esőnek nem kell köpönyeg, végbe vitetett immár sententziája.* Ellenben idő engedtetett két olly halálra ültetett bűnösnek, a' kik valamelly zenebonának alkalmazásával egy papot meg öltek. — *Vaujout* dragonyos *Obester* azért leve ennek a' gonosz ítülő széknek áldozattyává, mivel illetlenül szóllott a' mostani N. Gyűlésnek néhány esze veszett tagjairól. *Clinchamp* Abbé, (igy neveztetnek Frantzia országban a' *Petrinus* papok) egy kis irott könyvetskéje miatt ölettetett meg. *Belair* Marquis fejével fizette meg hazájából lett ki vándorlását. Múlt Aprilisnek 27 és 28 napján egy fog orvos, és egy kotsis tsak azért fosztattak meg életektől, mivel mind ketten a' királyról beszéllettenek. Az illy kégyetlen birákra illik az a' szent írásbeli hely, mellyről minap Angliában esztendőnként tartani szokott közönséges gyónás napon prédikállott a' parlamentom jelenlétében *Doctor Huntingford*, nagy tudományú 's tekintetű Anglus pap, mellyben Frantzia országnak jelen való környül állásait eleven szinekkal le ábrázolta: *Jaj, úgymond, annak, a' ki vérrel épít várost, és azt igazságtalansággal tölti bé.* Job. 11. 12.

Ambár egészlen el hatalmazott légyen is Frantzia országban a' függetlenség, és vallástalanság, ámbár egészlen számkivetésbe küldetett légyen onnan a' kégyefség: még is mindazáltal sok olly emberi érzékenységgel bíró lakosok találtatnak

ottan is, és még többen találtatnának, ha a' Jakobinusoknak dühösségétől nem félnének, a' kik nemcsak jóvá nem hagyják, sőt inkább kárhoztatják, és el törölni akarják ezt a' contrarevolucionisták ellen fel állított nyomozó széket. A' *Gironde* osztály Párisba küldetett biztosai által arra kérte a' N. Gyűlést, hogy hánnyák szélylyel ezt a' hóhérló széket. Aprilisnek 29 napján tartatott ülésben egy valaki a' Gyűlésnek tagjai közül azt mondotta, hogy mivel a' közönséges végezés szerént minden hólnapban kellene ennél az itilő széknél ülőknek változni, szükség oda más birákat választani és küldeni, másként minden emberi érzékenység meg fogna benne alunni, 's egész életekben vérszopó emberek lennének belőlök. Vele ellenkezőt szóllott *Thuriót*, és azt állította, hogy a' kik ezek ellen a' birák ellen szóllonak, irigylik hogy azok kötelelségeiket beteljesítették.

Ugyan e' napon adta bé *Bauchotte* mostani hadi minister, a' Jakobinusok gyűlésének a' Francia hadi seregeknél szolgáló fő tiszteknek neveiket, egyfersmind azt igirte, hogy minden előbbi hadi minister *Bournonville* által tétetett hadi eleséget bé takarító Comisariusoknak és tiszteknek neveiket nyomtatásban ki fogná adni, hogy ebben láthassa az egész nemzet, minémű emberekre bizta legyen maga hasznát. Ekkor mondotta „ *Robertspierre* is, hogy a' N. Gyűlésnek az a' „ része, a' melly a' contrarevolucionnak baráttya „ és előmozdítója, igen hatalmas, a' hegyről neveztetett résznek azon kell iparkodni, hogy az „ előbbi N. Gyűlésnek tagjai öszve ne hivattassanak. Azt sem kell meg engedni, hogy az új „ Constitutió, a' hegyről neveztetett résznek jelen nem létében határoztalson meg; és hogyha „ úgy történne a' dolog, mind az Orzágnak, „ mind Páris városának osztályait fel kell ingerleni azon végzés ellen való mondásra. *Marsiliából* is az iratott, hogy a' Jakobinusok Klúbjának és annak végzéseinek óltalmára, onnan „ 6000 fegyveres emberek fognának menni. En-

„ nek egy részze immár útban vólna, sok ágyú-
 „ kat vinne magával, *Beaucair* Bellokárdába,
 „ *Orangebe* Arausoniába; *Lyonba* Lugdunumba
 „ bé fordúlnának, és ki seprük onnan a' rebelli-
 „ seket, az az, a' király pártján valókat, 's
 „ annakutánna Párisba is bé fognának szállani.
 „ s. a. t.

Tudva vagyon, hogy nemcsak Párisban, hanem egész Frantzia Országban nagy szükség uralkodik, nem is lehet másképen, az ifjú parasztok mint a' juhok úgy hordatnak a' mélszár székre, a' földmivelők iga vonó barmaiktól meg fosztatnak, a' gabona termő földek füvet és bogátskorót termenek. Leg jobban érzik a' kenyérnek szükségét Párisnak lakosai, kiknek száma a' revolutió előtt esett számlálás szerént többre ment hatszáz ezer főnél. Most bártsak fele legyen meg, a' többi rész szerént ki bújdosott hazájából, rész szerént más népetlenebb városokba és helységekbe vonta magát, a' fegyver is sok ezret meg emészttett immár. De ha tsak háromszáz ezer ember vagyon is mostan ottan, még is elegendő a' kenyér évő, tsak ennyi is sokat meg emésztt esztendőnként. Régtől fogva azon tanátskozik a' N. Gyűlés, mi úton módon kellene a' kenyeret szaporítani, égyik egy, másik más projectummal áll ott elő. Minap egy tagja azt javasolta, hogy a' városba bé vitetendő gabonának az árra meghatároztalson; de így inkább ki marad a' paraszt, oda haza is jobb áron el adhatván kevés termését. Másik, 's nevezetesen Páris városának szemefénye *Marat* azt tanátsolta, hogy a' kenyér sütőknek, és gabonával kereskedő úzsorásoknak gabonás tárjait erőszakosan is fel kellene nyitni, mingyárt elegendő kenyér lenne. Aprilisnek 29 napján tartatott ülésben pedig *Chaumet* leg hasznosabb eszköznek lenni ítélte a' szükölködőknek fel segéllésekre, hogyha azoktól, a' kiknek 100 ezer livra esztendei jövedelmek vagyon 70 ezer el vétettetne, 's a' szegények közt ki osztattatna. Illyetén gyümölsöket terem a' Frantzia szabadságnak fája!

Májusnak 1 napján tartatott ülésben ismét elő fordult ez a' tárgy. *Latouche* azt javasolta, hogy az osztályok serkentsék fel a' paraszto-
kat és birtokos urakat, gabonáiknak Párisba va-
ló bé küldésekre, a' hol semmi bántások nem
lenne; hogy a' papiros pénznek száma kevesites-
sen, hogy a' belső kereskedelem mindenütt szabad
legyen. *Phelipaux* olly értelemben vólt, hogyha
a' N. Gyűlés 12 millió papiros pénzt, kész pén-
zel ki fizetne, bizonyosán több gabona vitettet-
ne a' város piataira, óltobb is lenne, mint ed-
dig vólt; hogy a' sütőknek csak egyféle kenyé-
ret kellene sütni; és hogy a' napfázamosoknak na-
pi béreket, nem *Sous*, hanem a' kenyér fontya
szerént kellene meg határozni (p).

A' közönséges jóra vigyázó deputáció e' napon
tartatott ülésben adott arról a' N. Gyűlésnek szá-
mot, hány nemzet képviselőit küldött legyen az
Országnek osztályaiba, 's hányat hívott azokból
vissza, 180 közül 63 marad előbbi hivatalyában.
Cambon, ezen deputatiónak előülője a' Frantzia
táborozó seregeknek mostani állapotyát le irván,
avval ditsekedett, hogy a' nemzetnek 11. hadako-
zó ármádiája vagyon; hogy a' *Dampiere* Generál
kormányára bizatott sereg, melly *Dümurier* ha-
zájához való hiveségtelensége, és el pártolása mi-
att nagyon el fogyott, ismét tökéletes lábra ál-
litatott, 90,000 főből áll, és minden napon sza-
porodik. *De csak papiroson, nem pedig a' Márs*
mezején! — Hogy az *Ardennesi* ármádia 37000
emberre megyen, és szüntelen szaporitatik a' re-
crutákkal (q). Hogy az Olasz országban és Al-

(p) *Sous* Frantzia réz pénznek neme, és egygy
Sous valamivel több egygy krajtzárndál.

(q) *Ardennes* (lat. *Arduenna sylvia*) Thionville-
től fogva Leodiumig 30 mélföldnire ki terjedő
erdőség. Ennek környékén lévő helységek *Ar-*
*dennese*knek neveztetnek.

pes hegyek között táborozó sereg nemhogy fogyna, sőt inkább mind jobban jobban öregbülne. — Hogy a' Spanyoloknak Frantzia országban lett béütésektől fogva 40000 emberre szaporodott a' Pyraeneusi hegyekre ki állitatott sereg, és hogy egy ott fekvő falunak férfi lakosai papostól egygyütt fegyvert kötöttek, 's ahoz tsatolták magokat. Hogy a' tengernek partyán is sok fegyveres nép gyülekezik öszve. Hogy Páris városa egy roppant sereget készít 's küld ki a' Kis Britanniában és Normandiában fel támadott pártosok, és az azokat segítő Anglusok ellen. Hogy a' Moseli ármádia (ez az, mellyet *Custine* General kormányoz, és Weisenburg mellett táborozik) tökéletes állapotban vagyon. Hogy *Rochelle* *Rupella*, *Brest* *Brestia*, és *Cherbourg* *Caroburgum*, (három igen nevezetes népes tengeri kereskedő városok, az első az *Alnensisi* tartományban, a' második alsó Britanniában, a' harmadik Normandiában) magok védelmezésekre néhány regementeket állitanak ki. Utollyára, hogy a' közönséges társaságnak kebelében két reserva, az az, a' több seregeknek ki pótolására hagyott sereg fogna maradni 's. a. t.

Ha mind úgy vólna is, a' mint *Cambon* jelentette a' N. Gyűlésnek, még sem vehetnének ellenségeiken diadalmat. Sokkal többre megyen az ellenek öszve szövöttek Fejedelmeknek hadi erejek, mint sem az övék, e' mellett ezek fegyverben gyakoroltatott, és hadi fenytékhez szoktatott katonákat, ők pedig gyakorlatlan, fenyték nélkül való, előjáróiknak engedetlen gyűlevészt vittének táborba. A' *Gissai* fő iskola egy nevezetes tagjának *Crome* Profelsor, és udvari tanácsos Úrnak számlálása szerént, a' Frantziák ellen szövetséget kötött fejedelmeknek, u. m. Austriának, Prusziának, a' Német és Orosz Birodalomnak, Angliának, Hollándiának, Spanyól, és Szárdinia országoknak birodalmaik 357,700 quadrat, avagy négy szegeletű mélföldre; a' lakosoknak száma 105,356,601 főre;

szárazon lévő hadi erejek 671,991 emberre; hajó seregek 240 linea hajókra, és 1215 fregattákra, és zsákmányozó hajókra megyen. Ezekből 552,000 hadi sereg 113 linea hajó és 236 zsákmányozó hajó állott ki a' *Márs* piatzára a' Frantzia pártosok ellen. — Ellenben Frantzia országnak lapja 10,000 négy szegeletű mélföld, 26 millió lakosa 275 millió rhenes for. esztendei jövedelme, 2062 millió adósa (ide nem számlálván 4032 millió 870,641 livrára menő assignátát, az az, papírós pénzt, mellyért 7720 millió 638,337 livrát érő nemzeti, és ki költözött birtokos uraknak jószágaik vagynak hypotecára, az az, zálog gyanánt tétetve); 591,816 főből álló hadi serege; 72 linea hajója; 184 fregattái és zsákmányozó hajói vagynak. Ezek közül pedig csak 250,000 fegyveres ember, 50 linea és 55 zsákmányozó hajó vagyon activitásban, az az, az ellenség ellen. A' lakosok között 70,000 ember költözött ki hazájából, kiknek fekvő jószágok 2200 millió rh. forintra megyen.

Hogyha tehát a' Frantzia képzelt köz társaságnak lakosait, esztendei jövedelmét, és hadi erejét, öszve vettyük az ellenek szövetséget kötött Európai fejedelmeknek jövedelmeivel és hadi erejekkel, emberi módon gondolkodván, lehetetlen nekik ezeket meg győzni, és új constitúciójoknak fundamentomát meg vetni. Hátha még, a' mint fűv a' szél, Svécia, Dánia, Nápoly országok, és a' Hetruriai avagy Florentziai nagy hertzezség is ki kelnek ellenek, ugyan hová és kihez folyamodnak segítségért, az ő maroknyi hadi seregek fölöstökömre is keves leszzen, a' szövetséges Fejedelmek ellenek küldött hadi erejének. *Svéciának* mostani hadi ereje 48499 főre, 28 linea hajóra, és 43 alsóbb rangú hadakozó hajókra megyen. *Dániának* jelenvaló hadi ereje 59278 gyalog és lovas katonából, 40 linea és mintegy 36 alsóbb rangú hajókból áll, mellyeken mind öszve 20,000 hajós. katonák szolgálnak. A' *Nápolyi* királynak 36961 gyalog 3808 lovas katonája, 5 linea- és 16 apróbb rangú hajókból álló

tengeri ereje vagyon. A' *Florentzai* N. Hertzeg is, kinek 2 és fél millió ezstendei jövedelme, és kevés héjján 1 millió jobbágya vagyon, minden maga meg erőltetése nélkül küldhet ellenek 15 sőt 20 ezer embert is, és néhány hadakozó hajókat. Végtére a' Sz. Pápa is könnyen hozzajok kaptsolhattya magát, kinek hadi ereje a' mostani környülállásokhoz képest igen jó lábra vagyon állitva. Igy olztán egész Europa a' Frantziák ellen leszen, és rövid idő múlván semmivé teszi országokat.

A' hadi dolgokra vigyázó deputáció *Májusnak* 2 napján újokban a' N. Gyűlés eleibe terjesztette a' táborozó seregeknél tartozkodó sok szükségtelen kárára vagynak a' katonáknak, kiváltképen az ide 's tova való marsirozásban. Az ülésbe küldetett deputatus *Dümuriert* tette ennek a' nagy hibának okául, a' ki mindenkor annyi ágyasakat, éneklő leányokat, és komédiásnékat hordott magával a' táborban, hogy az ő fő kvártélyá hasonló vólt valamelly Török Basának haremjéhez. Az ő példáját, nem tsak a' főbb és alsóbb rangú tisztek, hanem még a' köz katonák is követték, és hafzontalan kenyér évöket hordottanak magokkal. Sokakban botránkozást és bosszúságot okozott ez a' jelentés, és mingyárt meg határozatott, hogy a' főző és mosó asszonyokon kívül, minden más henyélő, sőt még a' katonáskodó asszony személyek is küldettefsenek vissza honnyaikba.

Hogy el ne felejtsem, az iratik Stuttgárdból, hogy *Dümurier* Májusnak 2 napján ott vólt, és sok nagy embereket meg látogatott. Kitsin száraz, de tüzes, elmés, nyájas, emberséges, és sok idegen nyelveket értő embernek lenni mondatik. Két okát adják ide 's tova való járkálásának 1. hogy a' Frantzia nemzetből ki vegye a' maga ellen támadott gyanúságot, melly szerént ő haza árulónak, és a' frigyos Fejedelmekkel tzimborálónak lenni tartatik. 2. Mivel hazafai

nak utánna való ólalkodások miatt sohol sem tartya magát bátorságosnak.

A' *Vandrövi* osztályban támadott zenebonának setét fellege, veszedelmes zápor elsővel fenyegeti a' Fr. köz társaságot, mellynek jelentésére azt végezte a' N. Gyűlés, hogy a' *Heraulti* osztálynak e' nyomban tett buzgó rendelkezései minden osztályokba küldettefsenek meg, és tételsetnek a' nemzet előtt közönségesekké. Halván az említett osztály a' Spanyoloknak Frantzia országba lett bé tsapásokat azt végezte.

1. Hogy 5000 új katonát verbuállyanak. —
2. hogy a' gazdag lakosok 5 milliom livrát fizessenek.
3. minden gyanús személyek küldettefsenek ki a' Fr. köz társaságból. s. a. t.

Tudjuk az előbbi történetekből, hogy *Marat* ugyan törvénybe idéztetett, és rabságra sententziáztatott; de az itilő biráknak bosszuságára nemcsak szabadon bocsátatott a' Jakobinusok által, hanem e' mellett polgári korona tétetvén tejére, nagy győzedelmi pompával vezettetett 's kísirtetett bé a' N. Gyűlésnek ülésébe. Ennek az ő ellenségein vett győzelmének már is két veszedelmes következései vagynak. *Első* az, hogy az ő kedves tzimborája *Egalité Filep*, a' ki minap minden rokonival égygyütt Marsiliába küldetett fogságba, onnan ki menekedvén Párisba vízfzafog menni. *Második* ez, hogy Májusnak 2 napján a' Royalisták (igy neveztetnek a' királyi méltóságnak pártfogói) ellen fel állitatott itilő szék eleibe menvén egy gonosz ember, avval vádolta az ártatlan királynét, hogy a' miolta a' Tempelben vagyon, azóltától fogvást is titkon levelezett a' köz társaságnak ellenségeivel, nevezetesen az Austriai házval, és hogy jutalom igiret mellett ő lett vólna a' leveleknek el küldetésekben elzköz. 's. a. t. Atkozott anyának atkozott fajzattya, gonosz Júdás! Kétség kívül *Ravalliak Ferentznek* istentelen maradéka ez, evvel a' fanatismusnak

ópiuma ölette meg IV *Henrik* Fr. királyt, amavval pedig a' szabattságnak el hatalmazott malz-laga árultattya el a' királyi familiának ártatlan vérét. Törvényes kérdőre vonattatván el zárol-tartott.

Hadi Történetek és Környülállások.

Májusnak 1 napján *Valenciennes* és *Conde* között történt ütközetről, mellyet újság leveleimnek 17-ik árkusában a' 263 lapon rövideden elő adtam, most már bővebb tudósítást vettünk a' Felsőges hadi Cancellariától, mellynek rövid summája ez. *Dampierre* Frantzia Generál 80,000 embert vonván öszve a' Famarsi sikon, Májusnak első napján két kolonnéra osztatta fel azokat, és hogy *Valenciennes*'s *Conde* fekvő földről el üzhesse az Austriai seregeket, táborának bal szárnyával ő maga, jobb szárnyával pedig egy más Generál által támadta meg seregeinket. Elejéntén szerentsés is vólt, és nemtsak elő állott tábori vigyázatainkat, hanem *St. Saure* mellett fekvő táborunkat is másfél órányi földre visszanyomta. Lovasai a' Tyrolisi vadász katonák közé bé vágván, sokat le szabdaltak közüllök, és ha lovasaink nem érkeztenek vólna segítségekre, az egész corpust széllyel szórta vólna. Vér szemet kapván a' szerentsének első kedvezésén, *Onnaing* vidékén immár hadi rendbe állitatott seregeinkig ment, holott két redutban fekvő ágyúinknak zápor módjára hulló golyóbisai küldettétvén katonáira a' meleget ki nem álhatta, hanem meg fordulván nyakra före vissza szaladott *Valenciennes* alá. Négy divisió ment *Barcó* húszár regementébő üzésére, a' kik 6 ágyút és néhány puska poros taligát, és az azok eleibe fogatott lovakat el nyervén, vitézi tüzők között egy Fr. falut is porrá égettek.

Az ellenségnek az a' szárnya, mellyet személyesen vezetett *Dampierre* Generál, táborunknak bal szárnyát támadta meg, és elejénten nem halzon

nélkül, hanem itten is vakot vetett szerentséje, és ártilleriánknak sebes tüze által vissza verettett hosszas viaskodása után. Reggeli 3 órától fogva, dél után 1 óráig tartott a' viaskodás. Három órakor ismét el kezdődött azon seregeinknél, mellyet Gr. *Klauffait* kormányozott és estéli 9 óráig tartott. A' minémű nagy dühöséggel harztoltanak az Austriai tábor ellen a' Frantziák, éppen olly bátran és álhatatosan viselték magokat vitézeink. A' mint iratik 4500 embert vezetett az ellenség, mi pedig mintegy 3 vagy 4 százat. Nyereségünk 15 apróbb és nagyobb ágyúra megyen. A' *Barkó*'s *Eszterházi* hűszárjai, és a' Gr. *Sztáray* gyalog regemente rendkívül való vitézséget mutattanak.

Májusnak 2 napján is mozdulásban vólt az ellenség, de semmit nem kezdett. *Ryselből* kiütött és *Dornickra* tsapott Frantziáságot is vissza üzték az Anglusok. Rövid nap alatt formalis ostrom alá vétetik *Valenciennes* és *Conde*.

Belgyiomban az Austriai, a' N. Birodalomban pedig a' Prussiai egygyesült seregek szorongatták a' Frantziákat. *Biberichből* Moguntziának szomszédtságából azt a' hirt halljuk, hogy *Májusnak* 8 napján nagy melegséget szenvedtenek a' Moguntziába és Kasselbe záratott Frantziák, mind bé, mind ki sűrűn repültek az ágyú golyóbisok, nem tsak az élő állatok, hanem még a' föld is rezketett a' nagy ágyú harsogás miatt. Kassel mellett sok Frantziák hullottak el, onnan lett ki tsapások után el szakasztatván a' vártól. Sem nappal, sem éjjel nints szünete a' viaskodásnak. Mind a' két rész egygy formán dühösködik egymás ellen. Nagy pufztitást okoznak Moguntziában a' bé lövetett tüzes golyóbisok, ölik az embereket és barmokat, por hamuvá teszik a' leg szebb házakat. A' mit századok építettek benne, egy 's két óra alatt semmivé teszi az irgalmatlan tűz. Nyögnek a' kár vallott polgárok vé-

res verejtékkal keresett vagyonoknak el vesztésén, sirnak, jajgatnak a' félénk, asszonyok, és gyermekek a' rettentő veszedelem között. Moguntziának meg vétetése után, *Thionvillére* kerül a' sor, éjjel nappal temérdek ágyú golyóbisok és más ostromló eszközök vitettetnek bé Trierbe.

Májusnak 10 napján minden szünet nélkül bögtének az ágyúk, szállottak a' Fr. battériákra a' golyóbisok. Ők sem maradtak adósok, tromfot tromfal ütöttek vissza, keményen hányták a' Rajna és Meyn tsutsainál készített Prussus és Haisus battériákra a' tüzes bombákat, égygyik a' másik ellen dühösködött.

Az igaz felebaráti szeretetnek jeles példája.

Mons mellett, múlt ősszel történt szerentsétlen ütközet után, két Frantzia ment *Lüttichbe*, de abban sohol sem kaphatván szállást, imide amoda bollyongottak a' városnak úttzáin. Eggy öreg polgár háza ajtaja előtt álván tudakozza tölök, kit és mit keresnek? Szállást feleltek a' Frantziák, ha szalmán kellene is hálnunk, de sohol sem kaphatunk. Jól vagyon barátim, mond az öreg, térjetek bé ha tettik hozzám, leszen eggy 's két zsúp szalmátok nállam. El fogadják az ajánlást, és midőn vatsorával kínálta volna őket az öreg ember, azt felelték: Köszönnyük, kenyeret vettünk magunknak. Más napon délben újokban meg kinyállya őket ebéddel a' gazda, de ekkor is tsak azt felelték, a' mit az előtt való estén. Mondja nékik az öreg ember gazda-asszonya: Barátim, ne velsétek meg estére a' gazdám kínálását, másként meg fog réátok nehezíteni, és éhel hólt kevélyeknek nevezni. Meg fogadják a' leány szavát a' vendégek, és engedelmeskednek a' gazda vatsorájával való kínálásának. Étel után, mondja nékik az öreg ember: Barátim, holnap mennyetek el innen, mivel a' patrióták ide jönnek, és ha titeket nállam találják, mind néktek, mind nékem bajotok leszen, hová szándékoztok menni? *Mastrichtba* felel a' két Frantzia,

Jól vagyon, majd egy levelkét írok, mellyben titeket egy ott lakó barátomnak foglak ajánlani, vigyétek el magatokkal, holnap reggeli 6 óránál tovább házamnál nem maradhattok. Bé is tellyesítették a' szegény Frantziák parantsolattyát, és másnap 5 órakor fel kelvén, gyalog el indultak, 's mentenek Mastrichtba, és ottan által adták a' levelet, a' Lüttichi öreg ember baráttyának. Ez el olvasván fel nyitotta kasszáját, és mind kettőjüknek 60 károlint adott, melly nem reménylett dologon örömeinek könyvei hullottanak szemeikből. — Nyóltzad nap múltán ezután fel keresvén őket a' városban ez a' Mastrichti lakos, mondja nékik: Uraim, Lüttichi jó barátotok meg hólt, 's titeket tett hagyományinak testamentomában örökösévé, hanem addig, míg a' Patrióták ott múlatnak, fel nem vehetitek. Azután oda menvén mind kettő fel vette hagyott örökségét, t. i. egygyik egygyik 20 ezer forintot.

B é t s.

Tegnap dél előtt 10 és 11 órakor avattatott bé, vagy la' mint némellyek mondják, ment az Egyházhoz a' Fels. Császárné, melly tzeremoniának szemlélésére sok uraságok és aszszonyságok gyüllöttek fel. A' palotából egy karós székbe vitetett le az udvari kápolnába felséges aszszonyúnk, ölében tartvan a' kisdéd fő hertzeget; a' kápolnának ajtajához érkezvén a' Császár, Császárné, és felséges rokonai meg állapodtanak, a' Fels. Császárné meg áldattatott, 's bé menvén az óltár eleibe le térdepelve imádkozott. Innen lábbon az udvari kápolnának felső részébe fel ment fels. férjével 's rokonival együtt, ott halgatta el a' sz. misét. Estére Fels. Urunk engedelmeből az egész belső város meg vólt világositva, 's örömmel eltelve.